

RAFAEL TASIS, POLIFACÈTIC
MONTSERRAT BACARDÍ, FRANCESC FOGUET I ÀLEX MARTÍN
Universitat Autònoma de Barcelona i Universitat de Salamanca

Home de lletres, treballador infatigable, Rafael Tasis i Marca (Barcelona, 1906 – París, 1966) va ser escriptor, periodista, crític, traductor, historiador, llibreter, impressor i activista polític. Crític reputat en la preguerra, en els anys difícils de la postguerra va convertir-se en una figura clau de la represa literària i va exercir d'home pont entre l'exili i l'interior. La seva activitat polifacètica ha tornat a sortir a llum en els darrers anys gràcies a la recuperació de la seva obra. Se n'han editat novel·les i traduccions inèdites, reculls d'articles i una part del seu ingent epistolari. La cessió del valuós fons personal de l'escriptor a la Biblioteca d'Humanitats de la Universitat Autònoma de Barcelona, el 2013, ha permès posar a l'abast dels especialistes –convenientment catalogat– l'arxiu que conservava la família.

A fi de dinamitzar aquest fons, des de la UAB vam creure adient de convocar, amb caràcter triennal, un seminari dedicat a Rafael Tasis com a punt de trobada d'investigadors literaris d'arreu dels Països Catalans. Amb un doble objectiu, si més no: d'una banda, aprofundir en l'obra d'aquest escriptor i els seus coetanis i, de l'altra, abordar els eixos d'interès de la seva fecunda trajectòria intel·lectual. Conseqüentment, la primera edició del Seminari Rafael Tasis, que duia per títol «Rafael Tasis (1906-1966), cinquanta anys després», es va proposar d'oferir una visió globalitzadora de les diverses facetes creatives de l'escriptor barceloní que rellegís, actualitzés i valorés la vigència de la seva obra. Organitzat pel Grup d'Estudis de Literatura Catalana Contemporània i el Grup d'Estudi de la Traducció Catalana Contemporània, tots dos de la UAB, el I Seminari també comptà amb la col·laboració del Departament de Filologia Catalana de la UAB, la Societat Catalana de Llengua i Literatura (filial de l'IEC) i el Departament de Filologia Espanyola de la Universitat de

Salamanca. El llibre que teniu a les mans en recull, reelaborades, les intervencions.

Va inaugurar el seminari l'escriptor i lingüista Albert Jané amb una evocació de la personalitat de Rafael Tasis. Al seu parer, des de bon començament, l'autor de *Tres* va perfilar-se com un intel·lectual amb vocació d'acte de servei al país i de divulgador apassionat. El conjunt de la seva obra tentacular deixa un llegat considerable. L'aportació més personal de Jané va anar seguida d'intervencions específiques que van abordar els diversos camps als quals Tasis es va dedicar: el periodisme, la novel·la, el teatre, la traducció, la història i l'epistolari.

En l'àmbit del periodisme, un aspecte analitzat per Montserrat Corretger, destaca la col·laboració de Tasis en múltiples plataformes tant de la preguerra com de l'exili. La seva obra periodística trasllueix el paper clau que Tasis va jugar com a nòdul de connexions entre l'interior i l'exili, i també la seva voluntat de servei a l'hora de reivindicar la memòria i deixar testimoni del moment històric que vivia la literatura catalana. La mateixa intenció testimonial, com apunta Magí Sunyer, guia la narrativa tasiana, en què la ruptura traumàtica del 1939 es fa ben visible. Les novel·les de Tasis reflecteixen la Barcelona del seu temps, els esdeveniments històrics que van sacsejar-la i l'esperit de modernitat que visqué en la preguerra. Si com a novel·lista aspirava a normalitzar el mercat literari català, també s'ho proposava com a crític literari, una faceta disseccionada per Antoni Isarch. Tasis va participar activament en els debats novel·lístics de la preguerra amb l'objectiu ben diàfan de dinamitzar la vida literària i guanyar lectors per a la literatura catalana. En la dura postguerra, seguint aquest mateix anhel, va fer un intent, que va resultar fallit, de modernitzar el teatre català, tal com Jordi Lladó examina.

Les altres facetes creatives de Tasis són plenament coherents amb aquesta voluntat de perservar la memòria històrica i apostar per la modernitat cultural. Com a traductor, Maria Dasca ho analitza, Tasis va centrar el seu interès en autors de relleu en el panorama literari internacional, com ara Graham Greene, Dashiell Hammett, Aldous Huxley, Georges Simenon o Oscar Wilde. En qualitat d'historiador, una faceta estudiada per Enric Pujol, excel·leix pel rigor i per la visió

progressista. La passió per la història impregna de cap a cap, també, la seva obra de ficció i la memorialística. En bona part, els epistolaris tasiens, com Josep Camps indica, esdevenen paral·lelament una font documental de primer ordre per a comprendre les vicissituds històriques del seu temps. Nus de comunicacions entre els catalans de l'exili i de l'interior, Tasis va mantenir una nodrida correspondència amb Avel·lí Artís-Gener, Agustí Bartra, Pere Calders, Joan Fuster, Domènec Guansé, Joan Oliver, Mercè Rodoreda, Josep Tarradellas, Ramon Xuriguera, entre molts altres.

Com a complement de les intervencions al seminari, a més d'una completa bibliografia sobre els estudis dedicats a Rafael Tasis confeccionada per Cristina Riera Llop (coordinadora de TRACES), reproduïm en annex el testimoni íntim de Maria Teresa Tasis i Ferrer, filla de l'escriptor, que va tenir l'amabilitat de fer-nos arribar un text en què evocava els records de la infantesa i adolescència: la fugida de Barcelona, la vida a París de la resistència i la diàspora, la por, la fam, els morts, la desesperança, l'angoixa, el patiment, la incertesa i el record d'un pare «a qui sempre recorda treballant». Ens sembla que és un bon corollari per a perfilar una visió comprensiva de la figura de Rafael Tasis, que aspira a actualitzar-ne el coneixement que en tenim i a valorar les múltiples cares de la seva obra.